

วนเกษตรโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น
บ้านคอกช้าง หมู่ 5 ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา

Agroforestry by Local wisdom
Ban Kockchang Mu5, Tambol Khaopra, Amphoe
Rattapoom, Songkhla Province

โดย

นายเอกภพ	เพิ่มพูล	นักวิชาการป่าไม้ 6ว
นายวัชรวิชิต	มุสิกะวงศ์	นักวิชาการป่าไม้ 3
นางกรกาญจน์	สุวรรณกมลศาสตร์	นักวิชาการเผยแพร่

สำนักงานป่าไม้จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

การศึกษา “วนเกษตรโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น” ดำเนินการศึกษาในพื้นที่บ้านคอกช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการพื้นที่ในระบบวนเกษตรในพื้นที่ของเกษตรกรบ้านคอกช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

2. เพื่อทราบถึงแนวคิดและวิธีการของเกษตรกรกรบ้านคอกช้างในการจัดทำระบบวนเกษตร

3. เพื่อรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ หรือภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของชุมชนบ้านคอกช้าง

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

1. ชาวบ้านคอกช้างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ แต่มีบางส่วนจัดการพื้นที่ในระบบวนเกษตร ซึ่งผู้ที่จัดการพื้นที่ในระบบวนเกษตรจะมีรายได้เฉลี่ยรายปีต่อครอบครัวมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรเชิงเดี่ยว

2. ผู้ที่มีรายได้น้อยและมีพื้นที่ถือครองน้อย ตลอดจนผู้ที่ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรรมมีแนวโน้มจัดการพื้นที่ในระบบวนเกษตรมากกว่าผู้มีอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม ผู้มีพื้นที่ถือครองมากและผู้มีรายได้มากตามลำดับ

3. เกษตรกรตัวอย่างใช้ภูมิปัญญาในการจัดการพื้นที่ระบบเกษตร เนื่องจากใช้ประสบการณ์ที่สะสมมาจากรรพบุรุษแก้ไขปัญหาและสามารถถ่ายทอดไปยังลูกหลานได้ โดยภูมิปัญญาที่เกษตรกรใช้เป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตรและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ